

28. What is a EUREKA CLUSTER? [Електронний ресурс] / EUREKA. — Режим доступу : <http://www.eurekanetwork.org/programmes/clusters>.

29. Studies European Cluster Policy Group starts? [Електронний ресурс] / Institute of Baltic. — Режим доступу : <http://www.ibs.ee/en/news/14-publikatsioonid/92-european-cluster-policy-group-starts>.

30. Welcome to the European Cluster Collaboration Platform [Електронний ресурс] / Custer Collaboration. —

Режим доступу : <http://www.cluster-collaboration.eu/web/guest;jsessionid=E5F275EF5B93661242622C837325B4BB>.

31. Practical guide to EU funding opportunities for research and innovation Platform [Електронний ресурс] / Baltic Sea Region. — Режим доступу : http://www.eu.baltic.net/Practical_guide_to_EU_funding_opportunities_for_research_and_innovation.10901.html.

Надійшла до редакції 28.09.2011 р.

УДК 330.322(477.1)

І. І. Куляк,

інженер,

А. І. Куляк,

провідний економіст,

Ю. В. Вошанова,

здобувач,

Луганська філія

*Інституту економіко-правових
досліджень НАН України*

ОЦІНКА ДИНАМІКИ НАДХОДЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У даний час найактуальнішим напрямом у розвитку економіки є активізація інвестиційної політики, розширення зовнішньоекономічної діяльності. Без вкладання інвестицій неможливий розвиток реального сектора економіки. Сучасні умови господарювання та дефіцит внутрішніх фінансових ресурсів стимулюють підприємства залучати кошти для налагодження та подальшого розвитку свого бізнесу.

Проблеми інвестування економіки регіонів розглядали в наукових працях зарубіжні та українські вчені — економісти, зокрема, П. Беленький [3], Т. Майорова [4], Д. Лук'яненко [5], Б. Губський [5], С. Мочерний [5] та ін. Вчені Д. Лук'яненко, Б. Губський стверджують, що обмін інвестиційними потоками має зиск і для країни, куди приходять інвестиції, і для країни, звідки вони надходять. С. Фомін відмічає, що, крім позитивних моментів, йде процес придушення конкуренції на місцевих ринках і зменшення економічної влади вітчизняного суб'єкта господарювання.

Сучасні визначення категорії «інвестиції» у працях українських економістів в цілому узгоджу-

ються із розумінням їх змісту в роботах іноземних вчених. Розглянемо найбільш поширені з них. Наприклад, С. Мочерний під інвестиціями розуміє довгострокові вкладення капіталу в різні сфери та галузі народного господарства як в самій країні, так і за її межами з метою отримання прибутку. Тобто, за визначенням вченого, інвестиції — це вкладення у зростання капіталу.

Як зазначає О. Мертенс, «інвестиції є обміном визначеної сьогоденної вартості на можливо невизначену, майбутню вартість. В економіці, у цілому, інвестиції представляють собою процес нагромадження капіталу, виступаючи тим самим найважливішим джерелом економічного розвитку». Тут найістотнішим є виділення двоїстої суті інвестицій: з одного боку, вони відображають величину акумульованого доходу на цілі нагромадження, обсяг інвестиційних ресурсів, тобто потенційний інвестиційний попит. З другого боку, інвестиції виступають у формі вкладень (витрат), що визначають приріст вартості капітального майна, як реалізовані інвестиційні попит і пропозиція.

© І. І. Куляк, А. І. Куляк, Ю. В. Вошанова, 2011

У зарубіжній літературі широко розповсюджене трактування інвестицій як благ і цінностей, що вкладаються в підприємницьку діяльність з метою отримання майбутнього доходу. Згідно з поглядами австрійської школи граничної корисності інвестиції інтерпретуються як обмін задоволення їх у майбутньому за допомогою інвестиційних благ. Цієї позиції дотримується французький економіст П. Массе. Подібне трактування інвестицій дав нобелівський лауреат В. Шарп: «У найбільш широкому розумінні термін «інвестування» означає розстатися із грошима сьогодні з тим, щоб отримати більшу суму їх у майбутньому». Аналогічне визначення даного поняття знаходимо в американських економістів Л. Гітмана і М. Джонка: «Інвестиція — це спосіб розміщення капіталу, який має забезпечити збереження або зростання суми капіталу» [5].

Найраціональнішим із західних визначень інвестицій є визначення авторів «Економікс» К. Макконелла і С. Брю — це витрати на будівництво нових заводів, на верстати, устаткування з тривалим терміном служби; витрати на виробництво і нагромадження засобів виробництва і збільшення матеріальних запасів; витрати на поліпшення освіти, здоров'я працівників чи на підвищення мобільності робочої сили.

Д. Кейнс під інвестиціями розумів «поточний приріст цінності капітального майна в результаті виробничої діяльності даного періоду». Це — «та частина доходу за даний період, яка не була використана для споживання» [5, с. 2]. Кейнс стверджував, що саме інвестиції, а не заощадження викликають зміни в доході, тобто він вперше заявив про інвестиції як носій доходу.

Таким чином, більшість фахівців вважають, що інвестиції є вкладенням капіталу з метою його збереження та отримання прибутку. На нашу думку, необхідно додати, що інвестиції — це не просто технічний процес, а широке коло економічних відносин, що охоплюють сфери виробництва та обміну.

Метою статті є оцінка динаміки надходження інвестицій в економіку Луганської області та дослідження сучасного стану обсягів інвестицій як обґрунтування для інвесторів. Для досягнення даної мети опрацьовані статистичні дані по Луганській області.

Аналіз динаміки статистичних показників стану й обсягів інвестицій у Луганській області дозволив зробити обґрунтовані висновки, які полягають у наступному.

Луганська область має значний економічний потенціал і входить у п'ятірку найбільш міцних промислово-економічних регіонів України. Вигідне географічне розташування, близькість джерел сировини і ринків збуту продукції, промисловість, розвинена мережа транспортних комунікацій створюють необхідні переваги для Луганської області, як

найбільш перспективного ринку вкладання ресурсів. У даний час у Луганській області спостерігається стійкі тенденції розвитку всіх галузей економіки, тому область стає все більш привабливою для інвесторів. Про це свідчить зростання обсягу інвестицій більш ніж у півтора рази.

В області проводиться ряд програмних багатосекторних заходів, спрямованих на створення сприятливого підприємницького та інвестиційного клімату, розвиток відповідної інфраструктури, а також забезпечення правової стабільності правових гарантій вже здійснених інвестицій. За оцінками міжнародних експертів, великі інвестиційні можливості зосереджені в машинобудуванні та приладобудуванні, вугледобувній галузі. Ефективними можуть бути вкладення в хімічну промисловість, сільське господарство, туризм.

Капітальні інвестиції — інвестиції у придбання або виготовлення власними силами для власного використання матеріальних і нематеріальних активів. До інвестицій у матеріальні активи належать інвестиції у основний капітал, землю, існуючі будівлі та споруди, нові будівлі, споруди, об'єкти незавершеного будівництва, довгострокові біологічні активи тваринництва, капітальний ремонт. До інвестицій у нематеріальні активи належать обсяги інвестицій у придбання або створення власними силами програмного забезпечення, баз даних, прав користування природними ресурсами, майном, прав на комерційні позначення, на об'єкти промислової власності, авторських і суміжних прав.

У той час капітальні інвестиції у економіку Луганської області складали у 2007 р. у фактичних цінах 10894,7 млн грн, у тому числі в матеріальні активи 10838,6 млн грн (99,5 %), у нематеріальні активи 56,1 млн грн (0,5 %). У 2010 р. капітальні інвестиції склали 6233,3 млн грн, у тому числі у матеріальні активи 6180,5 млн грн (99,2 %), у нематеріальні активи 52,7 млн грн (0,8 %). Рівень витрат на капітальні інвестиції у 2010 р. складає 57,2 % до 2007 р., та 110,4 % до попереднього 2009 р. [1].

До інвестицій в основний капітал належать інвестиції в капітальне будівництво, машини, обладнання, інструмент, транспортні засоби та інші основні засоби. Інвестиції в основний капітал за період, що аналізується (2007–2010 рр.), зменшилися з 9754,1 млн грн у 2007 р. до 4705,4 млн грн у 2010 р., або на 51,8 %. Аналіз структури фінансування інвестицій в основний капітал показав, що кошти державного бюджету у 2007 р. складали 10 % від усіх джерел фінансування, у 2010 р. — 6,8 %; кошти місцевих бюджетів у 2007 р. — 1 %, у 2010 р. — 4,6 %; власні кошти підприємств у 2007 р. — 74,1 %, у 2010 р. — 69,5 %; кошти іноземних інвесторів у 2007 р. — 1,8 %, у 2010 р. — 0,8 %; кошти населен-

ня у 2007 р. — 2,8 %, у 2010 р. — 5,3 %; кредити банків та інші позики у 2007 р. — 9,3 %, у 2010 р. — 10,5 %.

Наявна тенденція до зменшення фінансування інвестицій у основний капітал за рахунок коштів державного бюджету, коштів підприємств і коштів іноземних інвесторів і водночас зростання витрат за рахунок місцевих бюджетів, коштів населення і кредитів банків.

Аналіз інвестицій в основний капітал по містах і районах Луганської області дозволив визначити рейтинг міст області в залежності від обсягу інвестицій на одну особу. Так, протягом 2007–2009 рр. перше місце по обсягам інвестицій в основний капітал на одну особу посідає Алчевськ (2007 р. — 35833,3 грн, 2009 р. — 6470,5 грн), 2010 р. — Ровеньки (5486,4 грн); друге місце: 2007 р. — Лисичанськ (4569,8 грн), 2008 р. — Рубіжне (7798,8 грн), 2009 р. — Свердловськ (4759,3 грн), 2010 р. — Красnodон (3960,3 грн); третє місце: 2007 р. та 2009 р. — Красnodон (4307,9 грн і 3572,2 грн), 2008 р. — Ровеньки (3794,7 грн), 2010 р. — Алчевськ (3345,9 грн). Місто Луганськ по обсягам інвестицій в основний капітал на одну особу займало четверте місце у 2008 р. (3756,1 грн) та у 2010 р. (2927,7 грн).

За видами економічної діяльності найбільший обсяг інвестицій в основний капітал припадає на промисловість — 3473,9 млн грн у 2010 р., у тому числі інвестиції отримали добувна промисловість — 2147,5 млн грн і переробна — 1102,1 млн грн. Діяльність транспорту і зв'язку отримало інвестицій у 2010 р. 440,6 млн грн, торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів і предметів особистого вжитку — 305,5 млн грн, сільське господарство — 278,8 млн грн. У порівнянні з 2007–2008 рр. значне збільшення інвестицій відстежується в охорону здоров'я та надання соціальної допомоги — з 56,4 млн грн у 2007 р. до 206,4 млн грн у 2010 р. (на 265 %).

Динаміка структури інвестицій в основний капітал за видами економічної діяльності наведена в табл. 1 [2]. Аналіз динаміки структури інвестицій в основний капітал за видами економічної діяльності свідчить про сформовану структуру інвестицій, де найбільшу вагу займає промисловість. Протягом періоду, що аналізується, основні зміни відбулись у добувній промисловості (зростання інвестицій в основний капітал з 16,8 % у 2007 р. до 41,4 % у 2010 р.) та переробної промисловості (зниження інвестицій у структурі з 52,9 % у 2007 р. до 21,3 % у 2010 р.) [2, с. 148].

У 2010 р. спостерігається деяке підвищення інвестування у такі сфери, як сільське господарство, операції з нерухомим майном, охорона здоров'я. Залучення прямих іноземних інвестицій в економіку області характеризується наступними даними, наведеними в табл. 2.

Динаміка прямих іноземних інвестицій в економіку області свідчить про поступове збільшення інве-

Таблиця 1. Динаміка структури інвестицій в основний капітал за видами економічної діяльності (у %)

Види економічної діяльності	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.
Сільське господарство	4,1	8,6	4,9	5,4
Промисловість, у тому числі:	69,7	65,6	64,7	62,7
добувна промисловість	16,8	19,4	33,8	41,4
переробна промисловість	52,9	46,2	30,9	21,3
Будівництво	1,6	1,7	1,9	2,1
Торгівля	7,4	4,8	5,2	5,9
Діяльність готелів і ресторанів	0,6	0,3	0,8	0,2
Діяльність транспорту і зв'язку	8,2	7,3	10,7	8,5
Фінансова діяльність	0,6	1,1	0,6	0,8
Операції з нерухомим майном	5,2	7,1	6,9	8,0
Державне управління	0,5	1,0	0,6	0,8
Освіта	0,4	0,3	0,6	0,7
Охорона здоров'я та соціальна допомога	0,6	0,7	1,8	4,0
Надання комунальних та індив. послуг	1,0	1,4	1,3	1,0
Усього	100,0	100,0	100,0	100,0

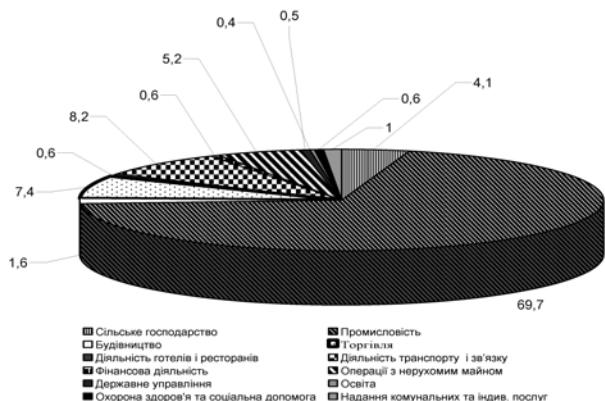

Рис. 1. Структура інвестицій в основний капітал за видами економічної діяльності у 2007 р.

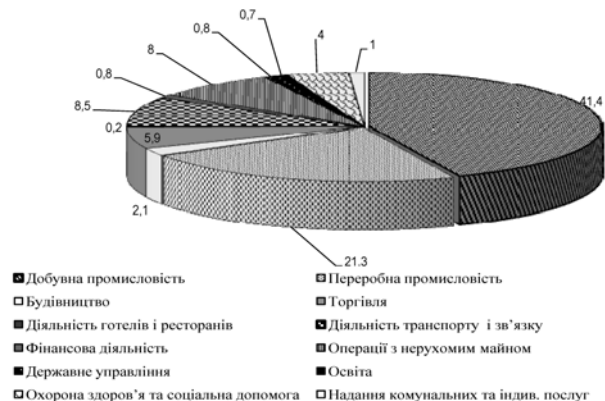

Рис. 2. Структура інвестицій в основний капітал за видами економічної діяльності у 2010 р.

Таблиця 2. Динаміка прямих іноземних інвестицій в Луганську область

Країни	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	%
Усього, тис. дол. США	309196,7	336092,9	635840,2	630816,5	100,0
Кіпр	76590,7	79599,6	332513,3	331183,2	52,5
США	129314,9	126144,8	126037,7	128105,8	20,3
Російська Федерація	2717,9	3993,4	63423,1	64086,0	10,1
Сполучене Королівство	9571,9	34031,8	32360,7	32438,2	5,2
Угорщина	36920,6	36520,2	22736,2	16450,5	2,6
Іспанія	...	...	...	9190,2	1,5
Німеччина	999,2	7661,8	8415,8	8355,6	1,3
Польща	3563,9	5478,0	5478,0	5493,3	0,9
Віргінські острови, Брит.	6197,4	5319,7	5267,0	5452,7	0,9
Швейцарія	4266,0	4779,6	4770,4	4732,2	0,7
Нідерланди	...	...	...	4113,6	0,6
Інші країни	25978,4	19488,2	21762,2	21215,2	3,4

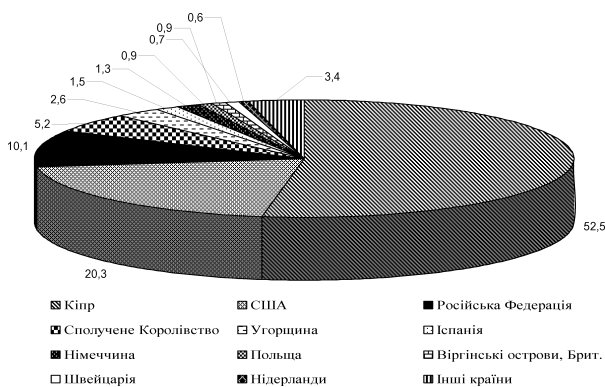

Рис. 3. Динаміка прямих іноземних інвестицій у Луганську область за країнами у 2007 р. (у %)

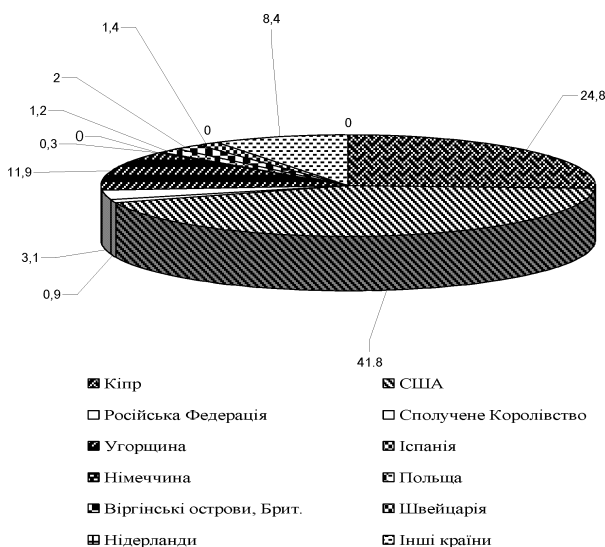

Рис. 4. Структура прямих іноземних інвестицій у Луганську область за країнами у 2010 р.

стицій з 2009 р. у порівнянні з попередніми періодами. Аналіз структури прямих іноземних інвестицій виявляє основних інвесторів, серед яких перше місце займає Кіпр, друге США і третє Російська Федерація.

Найбільша удільна вага прямих іноземних інвестицій у 2010 р. була спрямована у промисловість області (79,4 %). Серед видів промислової діяльності особливо привабливими для іноземних інвестицій виявилися хімічна та нафтохімічна промисловість, виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення.

Висновки. Таким чином, Луганська область — одна із пріоритетних зон для іноземних інвестицій. Іноземні інвестиції є одним із джерел фінансування діяльності підприємств. Незважаючи на труднощі, господарський комплекс області підвищує свою конкурентоспроможність. Збільшення обсягів іноземних інвестицій у Луганську область за останні роки є однією з перспектив виходу України із кризи. Потужний економічний потенціал області привертає увагу представників бізнесу далекого і близького зарубіжжя. Необхідно удосконалення відповідної законодавчої бази для забезпечення розвитку співробітництва як стратегічного фактора активізації фінансово-інвестиційної діяльності.

Список використаної літератури

1. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності у 2007–2010 роках // Статистична панорама. — 2007. — № 2 (53). — 31 січня. — С. 12–13.
2. Статистичний щорічник Луганської області за 2010 рік. — Луганськ : Луганське обласне управління статистики, 2011. — 490 с.
3. Беленький П. Ю. Методологічні аспекти територіального і транскордонного співробітництва / П. Ю. Беленький // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Транскордонне співробітництво, ринкова інфраструктура та фінансово-інвестиційна діяльність : зб. наук. пр. Вип. 6 (XXXVII) / НАН України, Інститут регіональних досліджень ; редкол. : відп. ред. М. І. Долішній. — Львів, 2002. — 667 с.
4. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність : навч. посібник / Т. В. Майорова. — К. : ЦУЛ, 2003. — 376 с.
5. Свіридова Н. Д. Місце іноземних інвестицій в системі міжнародних економічних відносин та їх сутність [Електронний ресурс] / Н. Д. Свіридова. — Режим доступу : <http://readbookz.com/articles/articles/> - 15.

Надійшла до редакції 02.11.2011 р.